

THEOPHILE DELAPORTE

KATOLÍCI MOROVÍ

Z FRANČINY PŘELOŽIL

JOSEF FLORIAN

1 9 3 2

VE STARÉ ŘÍŠINĚ MORAVĚ

Příteli

J I Ř Í M U R O U Z E T O V I

v Nanterre,

*vzácnému znalci díla Leona Bloy,
jenž objeviv nám tento pamflet
přispěl nemálo k diagnose moro-
vých katolíků v Československu,
vděčně věnuje*

V Y D A V A T E L

Opravdu, můžeme popisovatí Boha, jako popisujeme strom. Kdo nepřiznal bez rozpaků pravdu této věty, není z této doby.

JOHN BROWN

1. Katolíci těchto zemí upadli ve zvyk svého náboženství, a to do té míry, že se již netrudí s tím, aby zvěděli, zda jest pravé nebo nepravé, zda v ně věří nebo nevěří; a tento druh víry mašinální provází je až k smrti.

2. Nevěří se, a ne že by sváděli boje se sebou, že by o to vůbec nějak zápasili, nýbrž přijímají katolicismus jako cosi prostého a přirozeného; na konec by jej ubili, kdyby to bylo možno.

3. A přece jsou katolíky, protože přijali znak Církve, a jsou jimi navždy, neboť Církev nečiní nic než co jest věčného, ale tyto podrobené děti nesou zárodky mocné zkaženosti a porušenosti. Nehledejte jinde pravých nepřátel této Církve křesťanské, jejímiž obhájci se domnívají býti.

4. Byli v katolicismu vychováni; žijí v něm a umírají v něm, ale nechápou, ani co představují,

ani co se děje kolem nich, a nemají potuchy o tajemství, jež je obklopuje a odděluje od světa.

5. Žijí ve světě, jakoby byli ze světa; a přece stojí zvlášť, jsou na místě vyhrazeném podle jistých znamení a podle jistých slov, a ať chápou nebo nechápou, že jsou vyznačeni, a ať se bouří, nejsou méně katolíky, a snižují-li se a poskvřňují-li se, zůstávají katolíky ve svém pádu i ve svém zavržení.

6. Sami dělají znamení, jehož smysl jest úděsný, a jež jim dovoluje, aby se poznávali, ale znamení to stalo se jim tak zvykem, že ztratili jeho význam a už nevědí, co znamená. Jsou jako členové nějakého spiknutí, kteří by dělali ujednané znamení, ale nevěděli by, k čemu je zavazuje.

7 Čtou a říkají modlitby, jejichž každé slovo jest velikého dosahu a veliké důležitosti, a čtou tato slova, jakoby se jednalo v těchto modlitbách o něco jiného, o život někoho jiného, o spásu někoho jiného. Řeklo by se, že nevědí, že se v nich mluví jedině o jejich odsouzení na smrt a o jejich milosti; řeklo by se, že katolicismus byl založen pro jiné, a jestliže sami jsou v něm, je to náhodou a jen tak žerťem.

8. Konají tyto modlitby neuvažující, že budou

neomylně vyslyšeny v čase a způsobem, jak nejvyšší moudrost uzná za dobré, ale bude se jim tento čas a tento způsob líbiti?

9. Zajistě že tyto modlitby budou vyslyšeny, neboť Písma to vyřkla: *Všechno, oč prositi budete ve jménu mém* Leda že by se Písma klamala, klamou-li se však, pak není katolicismu.

10. Dávají se v smlouvu se strašným sborem, a od smlouvy té nemohou býti rozvázáni; lhůty její jsou temné, neví se dne ani hodiny, jsou ohrožující. Opakují: *Přijď království tvé*, a nevědí, jaká jest síla toho, k němuž se obracejí, neznají jeho pravé povahy ani jeho úmyslů. Nevědí, jakým způsobem se království to ustaví, a zda to jest něco, čeho si mají přát a čeho se mají dovolávat tak, jak činí, neuvažující o tom. A ani se nenadají, a některého dne tato mašinální, ale mocná opakování přivedou konečně toto tajemné království.

11. Prosí, a věří, že se modlí, ale prositi, to je jen jedna polovice modlení: druhou polovicí je chvála a pozdravování, a tato druhá polovice se děje v obou hlavních modlitbách Církve křesťanské: *Posvěť se jméno tvé. Zdrávas Maria*.

12. Jest jisto, že dosáhnou, oč žádají, ale když

toho dosáhnou, poznají to? Lépe by udělali, ale ach, kdyby to uměli!, aby se omezili na chválu a pozdrav. Žádají zdraví, dostává se jim nemoci; je to totéž, neboť prosí o něco dobrého, a dobra se jim dostává.

13. Žádají si věci pozemských, a jest jim dáváno, co těmto věcem odpovídá mezi věcmi nebeskými. Měli by žádati ne tak určitě, ale raději opatrně, nadpřirozeně.

14. Ne tak určitě, aby jejich modlitby dovolovaly výklad milosrdný, a opatrně, protože jejich slova mají moc, o níž nemohou pochybovati, a nadpřirozeně, protože netřeba se starati o přetvoření těchto modliteb (jako nemoc místo zdraví). Modlitby mešní mají tento trojí ráz.

15. Prosby modlitby Páně jsou příkladné dvoj-
smyslnosti; mají vzhled určitosti, ale jsou nejasné. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. Jaký chléb? Chléb od pekařů nebo duchovní? Žádáte si potravu, a nevíte, zda jde o cosi slovného, nebo uč-
ného, nebo symbolického, nebo o vše to najednou, ale žádáte o potravu, která jest životem, a život nemůže vám býti odepřen. (*Já jsem život. Oč prositi budete ve jménu mém.*) Neklameme

se leda žádající smrt; vaše modlitba jest tedy opatrná. Jest též nejasná a nadpřirozená.

16. *Odpusť nám jako i my odpouštíme.* Jen si toho dobře všimněte. Prosíte, a zároveň se zavazujete. Mluvíte způsobem nadpřirozeným a se zjevnou protirečností, neboť vám kdekdo řekne, že my neodpouštíme. (Toto slovo jest kamenem na cestě slepých; jistě se o něj urazí.)

17. Člověk jest v nebezpečí, když se modlí, ba i když se modlí roztržitě, nebo spíše, když se modlí roztržitě, neboť jsou slova, jež není možno pronášeti nadarmo. Modlí se, jakoby to bylo nadarmo, ale nic není marné leč myšlenka, kterou si děláme o nebi. Co člověk říká v modlitbě, jest magické.

18. Síla náboženství jest v jeho magii. Ostatní náboženstva držela svou magii v tajnosti a nesvěřovala ji leč svým zasvěcencům, ale náboženství křesťanské zjevilo celému světu to, z čeho pohanská náboženství byla by učinila tajemství. Zasvětilo celý svět, a zasvěcujíc celý svět, uchovalo svou nauku tajemnější, než kdyby je bylo bývalo uložilo do nečitelných knih, skrývaných pod některý kámen v nejskrytějším koutě nepřístup-

ného chrámu. Tajemství není lépe chráněno, než když jest poskytnuto každému, neboť pak ztrácí svůj vzhled tajemství, a svět, který pase po tajemném, odvrací se od čehosi tak veřejného a nenamáhá se, aby to prohloubil, a zapomíná, co o tom ví.

19. Katolíci jsou v tom tajemství a nic o tom nevědí. Jsou pohlcováni světem, a svět je plně zaměstnává. Svým úsilím spějí k tomu, aby znali svět, aby se mu přizpůsobili tak věrně, aby se myslelo, že jsou jeho částí, vždyť nejnevědomější z nich honosí se vědou hlubší, čistší a podstatnější, než všechna světská věda, její výzkumy a její vrtošivosti. Kdyby aspoň o tomto svém slávu něco též věděl, ale o tom neví nic: v tom jest pravá jeho nevědomost.

20. Vrcholem obratnosti jest klamati i zasvěcené, a namluviti jim, že nejsou zasvěcenci, nebo že jsou zasvěcenci čehosi, co za mnoho nestojí. Jest vrcholem obratnosti dáti tajemství vzhled obecný, a způsobiti, aby svět zíval, když slyší o věci, která se ho týká do té míry, že kdysi, v dobách proroctví, zmíral žízní po těchto věcech.

21. Kdyby katolická pravda měla vzhled neo-

byčejný, nechybělo by jí horlivých následovníků, kteří by se dali pro ni rozsekat, ale lidé si tolik zvykli na její tvářnost, že se již o ni nezajímají, a že se shánějí po věcech novějších a zajímavějších. A přece jest mnohem podivnější a neobyčejnější než všechny bludy, na nichž se pasou filosofi.

22. Zvyk si se vším ví rady, se vším se brzy vy-
pořádá. Kdyby Gorgonina hlava byla zavěšena
ve středu Paříže, Francouzi by na konec si na ni
zvykli. Někteří by při pohledu na ni zkameněli, ale
většina z nich by si brzy zvykla patřiti na tento
děsný obličej, aniž by se chvěli hrůzou; ani by se
jim neudělalo špatně.

23. Jestliže katolicismus vámi nepohýbá, nele-
káte-li se toho, co praví, a nezastrašuje-li vás svr-
chovanost, s níž hlásá své učení, pak máte dobrý
žaludek, ale chaírnou obraznost a srdce shnilé.

24. Žádáte si zázraků; uváží-li se, čím vlastně
pohrdáte, tu vaše lhostejnost jest zázrakem nad
všechny zázraky.

25. Kdyby bylo na světě katolíků o tisíc méně,
což by už nebylo katolicismu? Byl by stále, i kdyby
mu ubylo stotisíce duší; to se nepočítá v číslicích.
Ba kdyby se zmenšil, že by nepozůstavil než jed-

noho jedinkého ze svých údů, a kdybyste tímto údem byl právě vy, byl by stále ve vás a právě proto, že vy jste katolíkem.

26. Když běží o záchranu lidstva, jeden plodný pár milujících se může býti k tomu vhodnější než miliony syfilitiků. Čtěte osmnáctou kapitolu Genese a důvody o zachránění Sodomy. Umučení Páně by bylo nastalo, kdyby byl na světě jeden nespravedlivý soudce, několik katů a několik vojáků; stačilo to, aby byl Messiáš ukřižován a aby se splnila všechna slova proroků. A věz, milý čtenáři, že kdybys byl býval sám na tomto světě, Messiáš by byl za tebe umřel na kříži.

27 Messiáš neumírá prohlédnuv napřed statistické záznamy a zváživ dříve počet těch, za něž hodlá se vydati na smrt, umírá pro nesmírnost viny, a tato vina může býti spáchána jedním jediným člověkem nebo státisíci, urážka jest urážkou, ať ji spáchá jeden nebo stotisíc.

28. Katolicismus, náboženství milionů duší, náboženství jedné jediné, již jest tvoje duše. Nebe neměří svou dobrotu; stačí mu, když nalézá několik osob nebo jedinou osobu, v nichž by našlo úrodnou půdu. Toť smysl mystického obcování

mezi Abramem a nebem, a spása lidského rodu skrze Noema.

29. Nevím, jak jsi veliký, ani ty sám toho nevíš. Aby tě spasilo, nebe se rozhodlo k obětem, k mukám a potupám, jejichž hrůzu by duch lidský nepochopil, protože dějice se na osobě nekonečné bytosti, jsou samy nekonečné. Bylo by stačilo zničit svět.

30. Jest za těžko duchu sledovati tuto myšlenku. Jsme předmětem lásky beze jména.

31. Tato obludná láska vyčkává sice, protože chce naše svobodné rozhodnutí; ale při tom stále číhá, a jak jen na okamžik přestaneme se jí vzpírat (neboť to jest hlavním křesťanovým zaměstnáním), vrhá se nám do náručí, usidluje se v našem srdci, jež to nechápe, převrací náš život a činí nás odpornými sobě samým i celému světu.

32. Neopouští nás nikdy, neboť její žádost jest věčná. Při sebe menší známce slabosti vrhá se na naši duši, osvobozuje ji od ní samé, duše se zmáhá šílenství, a hůře než to, duše láskou tou otupí pro vše světské. Stává se účastnou trýzní této lásky, vzbuzuje v ní tužby, jimž nenalézá výrazu, žádost, které si nemůže přiznati, láska ta v ní vzrůstá a

zabila by ji, kdyby mohla zemřít, ale žije, aby trpěla.

33. Stává se před ní jako služebník, líbezně a sladce k ní promlouvá, a aby ji slyšela, činí kolem ní samotu a v ní ticho, táhne ji na místa pustá, do skrytosti; a duše povoluje, neboť lásce těžko se bránit.

34. Nejprve si bude pochutnávat na této rozkošné samotě; bude se do ní neznatelně hroužít, oddávajíc se plně novému blahu, ale najednou jakoby ztratila půdu pod nohami. Děje se tak podle zvláštní tajemné čtveračivosti lásky. Jest-li duše obratná a silná, řekne si: to je nějaká lest, to si tak se mnou hraje, přidržím se jí přes svou nechuť, a božskost těchto slov ji zachrání. Bude-li však příliš lidskou, bude se chtít odtrhnouti a ujít; ať dělá cokoliv, nenalezne nikdy a nikde na světě pokoje, ztratí se navždy a bez konce bude hledat, a nebude vědět, co hledá, a bude hledat bez naděje, že co najde.

35. Duše jednou navštívená láskou uchová si na ni navždy krutou vzpomínku, která ji bude strašit až do poslední hodinky; právě její sladkost nebo vzpomínka na tuto sladkost ubije na konec tělo. Všechny rozkoše světa nesmaží vzpomínky na neobyčejnou tu lásku, které nechtěla přijatí a které

si stále žádá, a nejvíce v hodině smrti, ve vášních výčitkách svědomí a v zoufalství.

36. Kdo chce najít pokoj na zemi, vynakládá všechnen čas na to, aby udržel nebe v jeho mezích, aby je držel v šachu. Většina křesťanů zápasí dnem nocí s pokušením, jež je má k tomu, aby se stali světci. Jen to ne! Jsou-li však řádně vášnivi, neujdou tomu. Jen lhostejní, lidé nudle, knedle a bačkory pokušení tomu budou odolávat až do konce a na konec nabudou vrchu.

37 Ze všech sil světa lhostejnost jest nejstrašnější. Proti ní nebe nic nemůže. Vymyká se i nej-mocnějším lstivostem lásky; na všechno to „kašle“; chce zařazení a zařazení se jí dostane.

39. Lhostejnost je teď jediným kacírstvím, jež zasluhuje pozornosti.

40. Osoby, jež se vracejí se mše, mluví a smějí se: myslí si, že tam nic zvláštního neviděly. Ani za mák netuší, co se tam hrozného dělo, ani krapet se nepřičinily, by tam něco uviděly. Řeklo by se, že tam chodí pro ukrácení chvíle, že tam jdou na cosi prostého a přirozeného; a přece to, co se tam děje, kdyby se přihodilo jen jedenkrát, stačilo by, aby v extasi uchvátilo srdce zdravé.

41. Vracejí se s Golgothy a mluví o počasí. Taťo lhostejnost jim zabraňuje, aby se jich nepřichytlo bláznovství lásky.

42. Kdybychom jim řekli, že Jan a Maria sestupující s Kalvarie mluvili o věcech nicotných, odpověděli by, že je to nemožno. A přece sami nejednají jinak.

43. Byli právě přítomni u kruté popravy: „Smrt Páně budete zvěstovati“; a po chvíli už na to nemyslí. Tento nedostatek obraznosti jich chrání, aby se jich nezmocnila zavrať a aby neumřeli.

44. Řeklo by se, že to, co oči nevidí, nemá důležitosti; ve skutečnosti právě to jest nejdůležitější a jen to trvá.

45. Byli pětadvacet minut v kostele a nepochopili, co se tam dalo. Viděli vcházeťi kněze v mešním rouchu a ani na okamžik nepodezřivali, že to byl Kristus Písem (neboť jest milosrdno předpokládati, že toho nevěděli, nebo že na to zapomněli). Mnozí zůstali sedět, dřepíce na způsob „olověných zadnic“, jak to dělávali učitelé, než přestali chodit do kostela.

46. Jsou i takoví, kteří stojí při pozdvihování, a já nevím, co jest podivuhodnějšího, samo pozdvi-

hování nebo sebevědomý postoj těch, kteří je vidí.

47. Kdyby toto pozdvihování bylo aspoň toliko symbolem pravdy! ale je to sama pravda, představená člověku ve vzhledu, přiměřeném lidské slabosti. Židé nemohli snést jas tváře Mojžíšovy, a Mojžíš nebyl než člověk. Manue se bál, že zemře, domnívaje se, že viděl tvář svého Stvořitele, ale on neviděl než anděla. Co jest skryto pod způsoby chleba a vína? Zajisté více než anděl, a více než Mojžíš. Jedním z nejpodivnějších znaků mše jest to, že *nezabijí* lidi, kteří na ni chodí.

48. Jsou při mši pokojní, bez slzí, bez vnitřního pohnutí; toť podivuhodno. Čeho pak by bylo třeba, aby je dojalo? Něčeho všedního, co by sahalo k jejich úrovni prostředních lidí.

49. Abychom viděli, do jaké míry jsou srdcem nuzáci, třeba zvážit, co bylo pro ně vykonáno, co se pro ně denně koná, den jak den a ve všech dílech světa, aby byly spaseny jejich nepozorné duše. Jejich nuzota srdce není ani velká ani malá; jest nekonečná. Mocnosti, Trůnové a Panstva jsou méně silní než toto zpitomění duší.

50. Kdyby se uměli diviti, byli by zachráněni, ale oni dělají ze svého náboženství jakýsi zvyk,

jakýsi ubrousek své požívačnosti, cosi mrzkého a přirozeného. Právě na takovýchto zvycích bude svět odsouzen.

51. Raději mám chování nevěřících, kterým se jeví katolicismus jako cosi pošetilého a nesmyslného, než chování katolíků, jimž se jeví přirozeným. Ba řekl bych, že jediné chování se nevěřících jest v duchu katolicismu.

52. Bylo by třeba býti den jak den čerstvě obrácen k pravdě katolické, míti víru *užaslou*.

53. Kdo tu a tam nepojme pochybnost, jest velmi žalostný. Chovám nedůvěru k těm, kdož nikdy nezakusili nesnadnosti věřiti; ti zajisté dobře nepochopili, oč běží. *Věřím, spomoz mé nedověře*, je odsoudí. MARC IX, 23.

54. Nevěřící mluví dobře o náboženství. Praví, že jest dětinské, a že jejich rozum je nepřijímá; to jest v pořádku. Otcové by byli nic jiného neříkali. Vůbec klame se, kdo chce chváliti věci náboženství; říká se, že jsou krásné, vznešené, libé, a mluví se nejobyčejnějším způsobem o věcech nebe.

55. Tato lidská chvála jest tak mrzká a tak pod pravdou, když se obrací k nebi, že rouhání zdá se milejší, neboť v rouhání jest alespoň vašeň. Kdo

se rouhá, diví se vlastně, že nebe si vede svou, že naň pranic nedbá, i rozhořčuje se, a říká to vášnivě. Mám rád toto rozhořčení, jež jest násilnou formou překvapení, a mám rád tuto vášeň.

56. Slyšíte, jak studeně se mluví o věcech nebe, a je to odporné mluvení, neboť věci nebe jsou sám žár a úchvat.

57 Kněžstvo mluví o nich špatně, neboť hanebně všechno snižuje na úroveň lidské mysli (intelligence); mluví přirozeně o věcech nadpřirozených, pozemsky o věcech božských, a na konec nebude se již věděti, o čem vlastně chce mluvit.

58. Uvedu zde slova, jež jsem slyšel veřejně pronášena při obřadě obláčky. Vyšla z úst jednoho církevníka, který promlouval k čekatelkám, a zdála se mi jak hrubá, tak vzácná. „Božský ženich, tak pravil tento člověk, přistoupil k vám s nebeskou nabídkou, namlouvá si vás...”

59. Jest ku podivu, že pravda byla svěřena lidem, kteří ji neumějí oznamovati; toť jistě něco zúmyslného. Právě tak Mojžíšovi bylo uloženo, aby šel a mluvil faraonovi, a jak sám praví, není prý výmluvný, nalézá nesnadně svých slov; jest *neobřezaných úst*. Nevím, zda toto neobřezání není

podobenstvím. Nedostatečnost kněžstva má do sebe cosi nadpřirozeného.

60. Toto kněžstvo má strach ze svého posluhačstva, a domnívajíc se, že nebude pochopeno, a snažíc se o to, aby lid nemusel se ani krapet přičinit, by kněžím porozuměl, mluví způsobem nejobyčejnějším. Říká pravdu, ale říká ji tak všedně, že pravda zmírání pod jejich slovem. Snad by to bylo to, co se nazývá tajemně hříchem proti Duchu?

61. Znásilňuje pravdu nutíc ji sestoupiti k úrovni těch, jež jmenujeme *věřícími*, to jest *věrnými* (věrnými komu?), kdežto by naopak měli ti to „věrní“ povznést se až k ní. Tomuto kněžstvu se opravdu daří jen jedna věc: opřádá nudou všechna tajemství, jež vykládá, ať jsou sebe pohnutlivější, sebe hlubší. Této zradě hned se tak něco nevyrovná.

62. Gesta kněží se nemění, jejich „hromování“ je stále totéž. Od prvních slov možno uhodnouti, jaká bude poslední fráse jejich kázání, jako se ví, že posledním slovem modlitby jest *amen*. Je to snad škodlivé, nebo snad užitečné, v tom smyslu, že víra je tím zkoušena.

63. Mluví o tom, s čím necítí. Zhýralec mluví

s vroucností o své neřesti, a mluví o ní dobře, protože jest posedlý její vášní. Mluvte jako on.

64. Lidské rozumové důvody nepřesvědčí věřící o tom, co jest nad jejich rozum. Jestliže pravda vás neopájí, nemluvte o ní.

65. Necítíte-li, že vám unikají slova, jež jste nerozjímalí, že vaše kázání bere nečekaný obrát, že váš plán jest pohacen pojednou jakýmsi vnitřním kloakovým říháním, tož raději zavčas zaražte; takto jen zatvrzujete srdce druhých.

66. Vaše dlouhé nabiflované fráse vás ubíjejí.

67. Nemáte ani zdání o tom, co to jest láska Kristova. Mluvíte o ní v řádných, odměřených větách s řádnými řečnickými přestávkami; není ani za mák šílenství v tom, co pravíte.

68. Mám rád slovo Porcia Festa k svatému Pavlu, kázajícímu před Agrippou a jeho ženou Berenicí. „Zbláznil jsi se“, pravil mu. A dodává, že mnohé umění (vědění) je toho příčinou. *Acta Ap.* 26, 24.

69. Právě kázání jest bláznivé. Kněžstvo mluví přemoudře, jen z rozumu. Mluví špatně o věcech nebe, a málo, ale nemůže o nich nemluvit, neboť jest v něm cosi silnějšího než jejich lidské osůbky;

toťo cosi nezávisí od nich, jen to je má k tomu, aby kázali pravdu. Ale kněžstvo se mstí za to, že nemůže pravdu nadobro zhatíťi, a proto dělá ji nudnou.

70. Člověk, jemuž se dostalo kněžského svěcení, nabývá zvláštního rázu. Jest dvojnásobný; některý se s ním sdruží, a tato tajemná osobnost bez ustání jej oživuje a obnovuje. I v nejhoupějším a nejmrzčejším z kněží zůstává ještě cosi neobyčejného a nadlidského, čeho se nikdy nemůže zbavíťi, jakási svatost, sousedící s obyčejnou lidskou hanbou. Lidská přirozenost nemůže tento neznámý prvek snížíťi, protože jest vně jejího dosahu, a září očím těch, kdož vidí.

71. Sama přítomnost knězova má tajemnou moc. Newman, když byl protestant, nemohl viděťi kněze, aby nepocíťoval tajemné vzrušení. Kristus obléká se v naše lidství. Jest na nás, abychom se i my oděli Kristem. Výměna rouch.

72. Pravou hanbou jest zpitomění, neboť to pochází z ducha: hanebnost těla není tak nebezpečná. Kněžstvo nezdrženlivé může hlásatí pravdu se silou a velikostí; zpitomělé kněžstvo se s pravdou rve, aby z nich tak nevyzařovala, ale úplně ji

nezmáhají; přece však jejich úsilí se daří na tolik, že ji znechucují.

73. Jest dobře si poslechnouti, toto zpitomělé kněžstvo. Koná prazvláštní poslání: vykládá tajemství, aby zůstala tím skrytější, hlásá pravdu, aby nebyla ani dost málo poznána. A tak Církev opravdu střeží svá tajemství: ukládá chtěným hlupákům, aby je hlásali světu, a svět zívá a neslyší jich. Není na této zemi něco tajemnějšího a skrytějšího než katolická theologie. (Jen to zkuste, a dostanete prazvláštní odpovědi, otážete-li se dvou nebo tří katolíků, co to vlastně jest dogma o Neposkvrněném Početí.)

74. Slyšel jsem jednoho kazatele, jak vtipkoval s kazatelny. Řeknete mi, že to není zvykem; odpovím vám, že jest to již dosti podivné, že se to stalo jednou od té doby, co Církev jest na zemi; nezáleží na tom, jak často se taková věc přihází, jest tu stav věcí, jímž se stala možnou. Mějte na paměti toho, který slyší ve vlastním domě šprýmy tohoto nevědomého kněze, a na přístojící, kteří se smějí před Nejsvětější Svátostí vulgárnímu vtipu, místo aby byli na kolenou třesouce se bázní. Svět staví proti zázrakům nebe zázrak své lhostejnosti, a jako ne-

bylo možno předvídati zázraky nebe, nebylo rovněž možno předvídati tuto zázračnou tupost světa těch, kdož si ještě říkají katolíci.

75. Zdá se, že kněží už nevědí, kdo vlastně jsou, a co jest v jejich moci. Mojžíš není ničím vedle katolického kněze, Mojžíš byl by měl u veliké uctivosti tohoto kněze, jako bytost nejpodivuhodnější, nejucenenější a nejsilnější ve stvoření, nad anděly, blíže svému stvořiteli než nevím kdo na světě, neboť sama Svatá Panna nemá moc, kterou by bylo možno přirovnati k jeho moci.

76. Čekám tedy od tohoto kněze, že bude ke mně mluvit nikoliv jako člověk, ale lépe než anděl. Jsem velmi dětinský, ale mám pravdu. Žádám od něho, aby mi říkal věci vznešené a nezvyklé, jež mne dojmou a obrátí mne, a on praví tyto věci způsobem tak nízkým a tak sprostým, že mne pobuřují a zatvrzují. Potřebuju jiného způsobu mluvy nebo jiného způsobu slyšení.

77. Osobnost knězova je zdrojem úžasu. Přesně mluveno, není špatných kněží, jsou špatní lidé, kteří jsou kněžími, a kteří jsou špatnější než ostatní právě proto, že jsou kněžími: Kněz jest v nich, vždyť je to sám náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus.

78. Ježíš jest urážen v osobě bezbožníka, který přijal kněžské svěcení, a tyto urážky působí mu muka, ale nezmenší Ho.

79. Toto spojení božského a lidského mne mate. Chápal bych snadněji kněžstvo v ustavičné extasi v myšlení na to, co jest, na to, co může, než kněžstvo, jak my máme, totiž veselé jako ostatní lidi, které jí jako my jíme, které pije jako my pijeme, které se skoro již ve všem podobá ostatním lidem.

80. Chápal bych též snadněji lid, hrozící se přítomnosti tohoto kněžstva, a utíkající před ním, než lid, který s ním jedná kamarádsky, jako by kněz byl z téhož *rodu* jako ostatní lidé a jakoby jeho postavení bylo nějakým „společenským postavením“, jemuž se snadno ostatní stavy mohou vyrovnati, ba chápal bych spíše lid, který by kněžstvo pronásledoval, odvažuje se naň až i ruku vztáhnouti, než družící se s ním v tomto „osutinovém tření laicismu“

81. A tak kněžstvo jest neznámo sobě i ostatním. Zapomíná, že představuje jiný svět a přizpůsobuje se světu tomuto; zapomíná, že je povoláno, aby kázalo bláznovství kříže, a dělá svůj úkol velmi

rozumný; žije poklidně občansky, ač by se očekávalo, že jsou v stálém zápasu a horečce. Má domy, buržoasní zvyky, drobné záležitosti jako kde který živnostník, vady a neřesti jako každý občan republiky.

82. Chová v sobě pravdu, která jest radostí andělů a krmí proroků, a žije s ní a zvyklo si s ní jako s čímsi normálním. Jest to skoro tak, jakoby žilo s obludou, o níž mluví Ezechiel, a již přivyklo. Ani mne tak nepřekvapují neřesti kněžstva, více mne překvapuje jeho klid.

83. Nebyli tak klidni ani Eliáš, ani Isaiáš, ani Jeremiáš. A přece ti to měli méně co říci než nejnevědomější z katolických kněží, ale to, co měli v sobě z pravdy, v nich planulo.

84. Můj kněz má v sobě vědění onoho Messiáše, jenž byl očekáván s úzkostí po věky, a on si hová jako kdokoliv, jenž se domohl dobrého bydla. Nemohu žádati, aby činil jako proroci, kdyžť okolnosti toho nevymáhají, ale měl by míti aspoň krapet zmítání Israle, a tolik nepodřimovati, když bouře burácí.

85. Myslelo by se, že není již co dělati, že celý svět jest obrácen na víru a že nezbývá než čekat

příchod Utěšitele. Jest teď mnohem více co činiti než v prvních dobách Církve, kdy kacířstvo rozehřívalo horlivost věřících. Za našich dnů Církev čelí mnohem strašnějším nebezpečím než byla jindy kacířstva; je to snášenlivost nevěřících a vlašný souhlas katolíků.

86. Kdyby Církev mohla zemřít, zemřela by jsouc přijímána kde kterým buržoou, že se stala čímsi zvykovým. Jest třeba, aby se zdála neobyčejnou, aby vzněcovala oposice, bludy. Ale kněžstvo přičiňuje se o to, aby jí dalo vzhled co nejvšednější, aby ji smísilo se světem, aby udělalo z tohoto nebeského Jerusalema město lidské.

87 Církev má dvojí nepřátele. První ji pronásledují, druzí se od ní odvracejí; druzí jsou silnější. První se jítří proti Církvi, ale jejich jítření vychází z divení, a toto divení jest velmi spravedlivé a velmi spasitelné. Druzí vůbec nezamýšlejí na tuto Církev útočiti. Vůbec jich nezajímá, zdáť se jim, že jen si hrá se slovy a jmény; jest se více obávatí těchto morových katolíků než nepřátel, kteří prolévají krev mučedníků. Šavel Tharsický a Gallio, vladař Achaje, představují dosti dobře tyto dva typy. „Hádky o slova a jména“ pravil Gallio. ACT 18, 12—17.

88. Velkým pronásledovatelem této doby jestiť Gallio, a kněžstvo jen mu dodává odvahy.

Gallio právem pohrdá tímto kněžstvem, jež vůbec už pro Církev netrpí, a jež přerušilo passionál mučedníků, apoštolů a svatých.

89. Sloužiti nebi, toť trpěti, neboť požaduje na člověku více než se zdá, že může mu dáti. Řeklo by se, že nabádajíc ho k věcem nemožným, chce ho vyrvatí sobě a učiniti ho nekonečným jako jest samo.

90. Žádá od něho, aby se umrtvoval ve všech svých vášních, aby se cvičil v pokoře a bolesti, aby se nedivil, když svět naň shlíží s opovržením, když ani sám sobě se nelíbí.

91. Nebe jaksi s výčitkou hledí na jeho pozemská blaženství a na jeho pozemskou slávu. Čím více se mu dává, tím více žádá, ale táž úměra nebývá vždy zachovávána ve způsobu, když ono dává. Snadno se stává, že zahrnuje svými dary tvory nejnižší a obšťastňuje ty, kdož lnou k světu, a že odpírá útěchu duším svatým a trpělivým, které mu všechno daly.

92. Jsou takové, jež jsou ve světě, a jež nebe pronásleduje ve své lásce. Nejohroznější hanba ho

neodstrašuje. Tyto duše jsou nejbědnější a nejtragičtější, neboť svět jakoby se dohadoval temně, že mu nejsou podobny, a že k němu nenáleží. Nedůvěřuje jim a vyhýbá se jim. A přece jsou ochotny stát se tak podlými, jak svět od nich žádá, až mrou touhou, aby se mu ve všem přizpůsobili a mu vyhověli. Jsou svatí, kteří neučinili pro nebe, co tyto duše učinily pro svět, a svět je odvrhl.

93. Nebe nežádá míti než to, co svět odvrhuje; činí si svou kořist z toho, co lidi odpuzuje a odvrací se od toho, co zahrnují úctou. Jestliže apoštol pravil, že se nesmíme přizpůsobovati světu, bylo to z opatrného výpočtu.

94. Ale tato božská láska jest tak strašná, že kněžstvo s ní nic nechce míti, a pokouší se uchováti od ní ty, kdo se jmenují věřícími.

95. Nic není více zbaveno lásky jako kázání, jež slyšíme za našich dnů kázati; a přece tato láska jest tolik potřebná, že bez ní slova kazatelů nemají žádného smyslu. Kdyby nějaký zamilovaný člověk mluvil s touto studeností a s touto strojeností, každá holka by od něho s opovržením odstoupila a opovrhovala by jím jako opovrhujeme špatným hercem.

96. Kněžstvo vynalezlo jakousi prostřední cestu mezi světem a nebem; mluví o nebi s uskrovněností, jež nemůže býti leč ohavná, neboť nebe jest nad každou lidskou míru; jest všechno to, co jest šílené, zběsilé, jest samo násilím, a praví se, že se poddá jen násilí lidí. Kněžstvo pokouší se upravití je k chuti světa.

97. Kdyby mohlo, učinilo by je souhlasným se světem. Mluví měkce a chabě o potupě světa a o potupě nebe, protože nepocituje ani hanbu jednoho, ani slávu druhého. Pokouší se o to, aby nebe mohlo býti přístupno tupcům a lhostejným, říká jim, že jest snadno je dosáhnouti, že jen stačí, když se vyhnou koťrmelcům ve svých záležitostech. Nepraví jim, že pokud svět nebude po nich šlapati, že nebe nebude jich chtíti, ani že zákonem nebe jest býti posledním na světě, nejopovrženějším a nejopuštěnějším.

98. Kněžstvo shlíží uctivě k světu a šetrně s ním zachází. Duchovně se světu podobá; toť hrozné odsouzení.

99. Nebude, zdá se, uspokojeno, dokud nebude tak nízko jako svět, tak nevědomé, tak slepé. Přičinilo se s všemožným úsilím v tomto směru.

100. Může všechno, jeho moc jest nesmírná; ale zdá se, že to nadobro zapomnělo, a chová se, jakoby nic nemohlo. Může mne zachrániti, ale neříká, čeho třeba. Co dělá tento kouzelník s celou svou magií? Může mne mocí uvést do nebe, a ono se mnou zachází, jen aby si mne nerozkmotřilo. Vede mne zdvořile do pekla.

101. V katolicismu jest jakási zavrať, šílenství. To souvisí s tím, že jest učiněn v poměru k nebi, nikoliv k míře lidí; jest učiněn, aby lidi přitáhl k sobě, nikoliv proto, aby se k nim snížil.

102. Toto náboženství káže pokoru a nabízí víře lidí dogmata, na něž by, tak se aspoň zdá, měli býti nesmírně pyšni. Vysvětluje jim, že nebe vytrpělo pro ně muka, o nichž si nedovedou utvořit ani za mák představu, protože jsou nekonečná; že lidstvu je vyhrazen ráj, a že radost tohoto ráje nikdy nepřestane.

103. Jinou známkou božské lásky jest peklo. Myšlenka pekla jest snad opojnější než myšlenka ráje; ukazuje nám naši duši v její pravé hodnotě, učí nás, že její viny dosahují nadlidských rozměrů, a že jistá provinění jsou naprosto nesmiřitelná, že musejí býti jen a jen trestána. Nuže, když se o nich

soudí, že jich nelze odpustiti, jistě se příkládá nekonečná cena duši, která je spáchala.

104. Kdyby člověk byl nebi méně drahý, stačil by očištec, aby obmyl všechny duše ode všech hříchů, ale člověk je tak veliký a tak vzácný, že očištec vždy nestačí, a že nebe, bezmocné, aby jeho viny vykoupilo, ponechává ho věčnému mučení.

105. Láska božská dovolila peklo; toho lidský rozum nechápe, ale jest tomu tak, neboť je-li stvořitel láska, jak nás tomu učí, třeba velmi, aby tato láska se opět a opět nalézala ve svém díle.

106. Věci božské nikdy rozumem nepostihneme; to nejlepší, co můžeme učiniti, jest přijati je a nepokoušeti se o to, abychom je rozumem pronikli, protože tím bychom jen mařili čas, který jest nám dán k naší spáse.

107. Náš rozum jest nejjistější příležitostí ke hříchu, nejjobávanějším nepřítelem lidského rodu. Nebe se s ním neshoduje a jde svou cestou.

108. Nebe nemluví podle lidského rozumu, má ze všeho svůj rozum, a ten jest nevystihlý. Ale mluví k člověku, jakoby člověk mohl jej chápati a rozvažovati, ne lidsky, ale božsky.

109. Má zvláštní pojem o důstojnosti člověko-

vě, neboť mu nic nevysvětluje. Přece však člověk by rád, aby se s ním jednalo jako s nějakým otrapou, a aby se mu říkaly věci všední, jež by na ráz chápal jako chápe kupní ceny. Ale stvořitel nikdy neřekl věcí obyčejných; mluví nad námi a my děláme ze sebe žebráky, když zpupně se ho ptáme po důkazech, po znameních, vyzývajíce ho tak, aby mluvil pod sebou samým.

110. Co činí velikost člověkovu, to není jeho rozum, toť poznání, že má věci, jež jsou nad jeho rozum, a nad jeho obrazné schopnosti. Stvořitel ho vzal do své důvěrnosti.

111. Nezachráníme se, nenabudeme-li smyslu o tomto šlechtictví.

112. Z toho nijak nenásleduje, že, protože stvořitel jest dobrý, nikoho neztratí. Jeho dobrota není naše dobrota. Praví se v Písmech, že *jest milosrdný, milostivý, trpělivý* že jeho *slitovnost rozlévá se nad tisíci dušemi, že smazuje nepravost, zločiny...*, ale to *neubírá nic tíze obvinění proti vinníkovi*. Jest to v starém zákoně, o němž Messiáš pravil, že jej nepřišel zrušiti.

Abych nezadal své svědomitosti, uvedu text Septuaginty, Cúrios ho Theós oíctírmoon cai elehé-

emoon, macróthumos, cñl . . . caì ou catharieì tòñ
èmochoñ Ex 34, 7, ježž Vulgata překládá s jistým
zmírněním: *Dominator Domine Deus, misericors et clemens, patiens et multae miserationis, etc... nullusque apud te per se innocens est.*
(Panující Hospodine Bože, milosrdný a milostivý,
trpělivý a mnohého slitování, atd . . . žádný sám od
sebe není u tebe nevinný.)

113. SMRT NA KŘÍŽI NEZRUŠILA PEKLO.

114. Nemůžeme říci o žádné duši, že ješ zavr-
žena, ale nemůžeme říci o nikom z nás s jistotou,
že nebude zavržen pro své zásluhy. Smrt nás strká
před sebou na místo, o němž Církev nic nepraví,
protože sama o něm nic neví; praví: „na místo své“
s Písmem, způsobem neurčitým, opatrným a nad-
přirozeným.

115. Máme volbu mezi nebem a peklem, a ří-
káme, že tato volba není správná, a že někdo jiný
měl to rozhodnouti na vašem místě, ale stavíte se
chudákem před tím, kdo s vámi jedná jako s kní-
žetem. Nuže, vaše chudáckost nebude přece chít
disponovati s jeho velebností a volba potrvá.

116. Dělej co dělej, jsi nesmrtelný. Nebyl jsi tá-
zán, zda tomu chceš nebo nechceš; snad bys byl

odmítl, proto také nebe tě nutí, abys byl velik, a jsi veliký proti své vůli; tvoje svoboda nemá na tom žádného účastenství.

117. Přirozeně jsi, člověče, prostřední a neumíš si žádati leč statků prostředních, ale nadpřirozeně jsi veliký a jsi donucován žádati si velkých věcí.

118. Velikosti své nepochopíš až v pekle, v očistci nebo v nebi, neboť svět tě oslepuje, a jest třeba, abys opustil tento svět, bys zvěděl, kdo jsi. V pekle budeš hořeti věčnou žádostí po blahu, jež se ti stane nemožným. Celý tvůj život se ti zjeví ve světle zjevení.

119. Jsi pokoušen dobrem v každou denní hodinu, a tímto dobrem jest moudrost, osvícení mysli a je to nejjistější forma pozemského blaha. Jest ti tak snadno poddati se tomuto pokoušení k dobru, místo abys vyvolával pokoušení zla, že nynějšímu svému stavu stejně se budeš podívat jako se jím budeš kormoutiti; neboť zvíš pak míru své síly, a míru síly zla.

120. Uvidíš, že jsi upadl do rukou těch, kdož byli slabší než ty, a kdo čerpali svou sílu z tvé hlouposti.

121. Samo nebe nemůže nic proti lidské hlouposti. Spása nepůsobí na duši, z níž vyprchala

intelligence; vždyť tato hloupost není prostotou ducha, která jest blahoslavena a sama se nezná, hloupost ta jest dobrovolná, vědomá a škodolibá, omezuje jeho víru na pozemský rozum, ukončuje člověka na tomto světě a zneužívá jeho věčné určení.

122. Pochopíš pak člověče, že jsi byl zatracen pro svou malichernost, a že nebylo žádné úměrnosti mezi drobnými věcmi, jimž jsi se zcela oddával, a tvou vlastní velikostí. A také opravdu není nic na této zemi, co by bylo tebe hodno; tento svět nemá žádné rozkoše na tolik důstojné, aby se k ní připoutal, žádné strážně, hodné toho, aby ses kormoutil. Všechno jest jinde.

123. Neplač, že nevládneš tímto světem, jest ti uchováno mystické dědictví, jehož nechápeš ani rozsah, ani hlubokost, ani povahu, o němž nepochybuješ, že to bude samá radost, svěžest, ustavičná láska.

124. Pokolení pak Lévi nedal vladařství; nebo Hospodin Bůh israelský onť jest vladařství jeho... JOSUE, XIII, 33.

125. Zatraťíte-li se, zatraťíte se pro cosi, co jest úměrno strasti, kterou si připravujete, to jest po-

hled' a viz, zda jest něco, co se vyrovná strasti, že se vzdáváte věčného patření na Pravdu.

126. Přisuzujete rozkoši nutně omezené cenu věci věčné, protože platíte tuto rozkoš věčností lítosti, nudy a zoufalství. Dá vám vše, co může, ale nenechá vám v srdci leč hořkost a ošklivost, a bude vás obtěžovati a znavovati až do smrti.

127. Vše, co může dáti, jest konečné, jak jest sama konečná, ale jste povoláni k radosti statků nekonečných a v poslední den budete si žádati jen těchto statků. Tato schopnost žádati si statků nekonečných jest vaší slávou, a bude působiti vaše peklo.

128. Kdybyste byli méně velcí, peklo by vás zabilo, ale jste zřízeni na ten způsob, abyste věčně trpěli, abyste se věčně radovali, a není míry, která by vám příslušela.

129. To jest tak pravdivé, že bylo třeba, aby osobnost nekonečná vás vykoupila; utrpení milionů spravedlivých nebylo by bývalo mohlo uvést ani jednu duši do ráje; byla jen jedna osobnost, která to mohla učiniti. Vizte, jaká jest a pochopte cenu, která se přisuzuje vaší duši.

130. Tuto nadpřirozenou velikost sdílíte s tím,

co děláte, neboť jakmile běží o vás, věci nabývají neobyčejné důležitosti.

131. Vaši hříchové nejsou nic o sobě, ale stávají se velkými, když vám uchvacují nebe, a jen vy jim dáváte tuto moc tím, že sami jste velici. Kdybyste nebyli tak velci, nebylo by možné vaše zatracení.

132. Mají jinou moc, která je ještě větší, a kterou se dále protahuje umučení Messiášovo; přitěžují tíže jeho kříže, zmnohonásobňují urážky a příkoří.

133. Šťastni, ale šťastni jakýmsi znepokojujícím štěstím, budete-li moci žít bezstarostni ve stínu této pravdy.

134. Kněžstvo vám mluví málo o pekle, protože to není v duchu naší doby; mluví k lidem, jak se sluší, aby k nim mluvilo, a zapomíná, že věčné věci nejsou spravovány podle doby, a že trvají nezávisle od toho, co doba o nich smýšlí. Mlčí o pekle, ale neučiní, aby peklo nebylo.

135. Opovrhovati peklem jest velmi snadné a velmi nebezpečné. Je-li pravděpodobnost pekla jedna na deset tisíc, tato pravděpodobnost zasluhuje, abych měl peklo často na zřeteli, abych si na ně časem vzpomněl. Příliš hazardní hru hraá ten, kdo na ně nemyslí.

136. I kdyby peklo nebylo než míněním některých mrzutých doktorů, už z opatrnosti bych tomu věnoval čas a studoval bych otázku pekla. Křesťanský život jest z velké části založen na výpočtu, a není hanba si to přiznati.

137. Katolík jest zištný, katolík počítá, odvažuje výhry spáasy, zkoumá, co mu bude s výhodou, co mu bude škoditi. Utíká od jistých osob, z nichž nic nekouká, vyhledává jiné, o nichž myslí, že se z nich něco vyklube a že z nich bude moci těžiti. Tím se nepraví, že ho nezajímá spása ostatních; naopak, právě proto, že přivádí k spáse jiné, i sám sebe spasí. Šlechtnost katolíkova jest jasnovidné sobectví, uráží jen povahy slabé, jež žijí ve snách a nechápou strašné skutečnosti pekla, očistce a nebe. O jejich city a klamy věru nestojím.

138. Vysoce si vážím toužení svatého Františka Xaverského:

O Deus, ego amo te!
Nec amo te ut salves me.
Cur igitur non amen te,
O Jesus amantissime,
Non ut in coelo salves me
Aut ne in aeternum damnes

Nec praemii ullius spe,
Sed *sicut tu amasti me?*

Poslední z těchto veršů zdá se mi nicméně dokazovati nemožnost tužby, vyjádřené na začátku tohoto vášnivého osvědčení: miluji tě, a nemiluji tě, abys mne spasil.

139. Bojím se, abychom na zemi nemilovali než na polo, a aby se nemísila do naší lásky jistá zadní myšlenka spáasy. Říkají stvořiteli, že ho milujeme, jak on nás miluje, toť opravdu dáti své myšlence násilný obrát a chtíti, aby říkala mnohem více než může říci, a že se tím přichází, myslím, velmi blízko opravdovému rouhání.

140. Víme, že láska našeho stvořitele nás spasí, a víme to tak dobře, že jest skoro nemožno odloučiti od sebe oba pojmy lásky a spáasy. Kdyby božská láska nás měla naopak zatratiti, tu jest otázka věděti, zda bychom vynakládali všechnu svou horlivost na to, abychom ji pěstovali.

141. Teprve až v nebi budeme opravdu milovati stvořitele, neboť pak myšlenka spáasy bude nezbytně odklizená, nebo raději tato spása jsouc splněna, nebude již trvati v naší duši leč ve formě vášivé vděčnosti.

142. Nebe nás miluje, ale nebe nemá čeho od nás čekat; my též nebe milujeme, ale též všeho od něho očekáváme, a není nám možno na ně zapomenouti. Svatí se ztrácejí v rozjímání nebe, a v duchu jejich není výpočtu, o němž jsem mluvil. Jeden z nás pravil, že by svolil býti věčně zatracen, kdyby toto zatracení mohlo sloužiti k slávě stvořitelově, ale nemyslím, že se mluvilo často jako on mluvil; kromě toho jest třeba upozorniti na to, že světci uvažují tak, jakoby již byli v nebi, totiž bez výpočtu, protože jistým způsobem jsou již opravdu v nebi na tomto světě.

143. Rád slyším o nekonečnosti hvězd a planet, a o nepatrnosti naší zeměkoule, o níž mi říkají, že jest jen jako zrnko prachu, ztracené v nesmírném prostoru vzdušné hmoty, neboť pak mám určitější myšlenku o lásce, jež se přimyká ke spáse tohoto neskonalé malého globu, a jež se k ní přimyká s jakousi vášnivostí. Jest možno, že jsou duše na jiných planetách, ale duše ty jistě nebudou tak milovány jako my, jimž byl dán jediný syn stvořitelův.

144. Je strašná ta nepoměrnost. Stvořitel všech prostorů a hvězd a všech věcí viditelných a neviditelných miloval mne do té míry, že tím zemřel a

obětuje se denně za mne. Jest v tom tajemství tak hluboké, že duch se zdráhá o tom rozjímati. Naši nejmenší hříchové stávají se nesmírnými.

145. Jest to druhé tajemství, že bychom mohli urazit nebe, neboť nesnadně chápeme, že by bytost velmi nízko postavená mohla urazit bytost nekonečnou; abychom mohli urážeti nebe, bylo by třeba, abychom byli skoro rovni. Řeklo by se, že nevy-světlitelným způsobem hřích nás stejně vyvyšuje, jako nás snižuje; v každém případě činí nás dosti velikými, abychom mohli páchat tuto urážku.

146. Nebo pak třeba, aby se k nám nebe snížilo. Ale ono se nemůže snížit. Jest tedy třeba, aby, aniž by se snížilo, stalo se nějak zranitelným. A to právě učinilo ve Vtělení. Když Israel urážel stvořitele, urážel ho v osobě Synově, který měl vzít na se naše člověčenství.

147. Tato tajemství mne děsí, tato nepochopitelná láska, jejíž jsem předmětem, dodává všemu, co činím dobrovolně, nevyjadřitelnou důležitost, a poznamenává můj život bez mého vědomí.

148. Praviš, že jsi katolík; ukaž mi, co tvůj život má zvláštního, neboť jest nemožno, aby tyto neobyčejné koncepce katolicismu nedodaly

tvým zvykům něco zvláštního a nadpřirozeného.

149. Ale podle čeho to možno u tebe poznati? Jsi jako druzí, *sicut ceteri, qui spem non habent*.

150. Tážeme se, zda katolicismus neoctl se v úpadku. Nač pak jest vlastně naděje vzkříšení, a svátosti a láska? Pranic z toho nejeví se na tvém obličejí ani ve tvých mravech.

151. Kdyby katolicismus byl v úpadku (to není možno, nebo by se byl pak Messiáš klamal, a to jest myšlenka pošetilá, ba hloupá), pak třeba nade vším zoufatí, a kdybych žil vně katolicismu, a viděl, že opravdu udělal bankrot, pak už by nebylo vůbec žádné naděje.

152. Žiju v středu lásky svého stvořitele, a žiju, jako bych o tom nic nevěděl. Co jest zvláštním v mém životě, a co lze nejnesnadněji pochopiti, toť moje zjevná nevědomost, ale tato bezstarostnost jest sama tajemstvím, která má jakýsi nepoznatelný důvod a nepoznatelný cíl.

153. Symbolum (vyznání) Nikejské pohýbá mne k slzám, ale kdybych neměl ani krapet tušení o tomto symbolu, nebudu žíti jinak. Tíze mého hříchu přibývá děsivým vědomím. Ať se obrátím v kteroukoliv stranu, vidím, že jsem chycen.

154. Jsme k němu taženi strašnou silou; činí násilí všem instinktům přirozenosti, vzpírá se jí s takovou tvrdošíjností a v tolika bodech, že ji na konec učinilo podezřelou. Říkáte-li, že svět nemá proč se zamoťávat do theologických nesnadností, a že příroda jej zve k tomu, aby se rozpínal v radosti a životě a nedbal nic pohrůžek Církve, uděluje této přirozenosti neopatrnou důvěru, neboť co se týká původu, tu ji dobře neznáte.

155. Příroda jest snad neomylna v tom smyslu, že neopomene vás na konec zabít. Snad jest ve vás, abyste ji rozdrtili.

156. Dopřáváte jí, ať běží kam běží, a ona běží volně k smrti. Svět vám to schvaluje, ale takový jest jeho úkol, protože jest ďábelský. Jest velmi těsný vztah mezi přirozeností a světem, abych se měl na pozoru před oběma.

157. Tato nedůvěra jeví se světu nerozumnou, mně však správnou. Jakkoliv nerozumná v očích světa, jsou veliké vyhlídky, aby byla správná podle nebe; ba je to nejdůležitější známkou věcí nebeských, že se zdají dětinskými a protikladnými.

158. Váš rozum vám praví, že katolicismus je chybný; je to jeho úloha a hrá ji dobře, ale váš

rozum jest malé pravítko, jehož nebudete moci nikdy použití k měření nebe, a jež nezabrání nebi, aby nebylo, a tak budou dále i všechny jeho propasti a tajemství jeho náboženství. Pravíte, že váš rozum jest vaším jediným vůdcem, a že nemožno vám míti jiného, protože jste tvorové rozumní; ale dříve než rozumný jsi, člověče, nadpřirozený. Tvoje velikost je z toho, že jest v tobě něco vyššího než tvůj rozum, něco, čemu možno říci intuice věcí božských. Budeš-li se dovolávat proti ní rozumu, snížíš se, zbídačíš a zhyneš. — „Ta jest povaha lidské mysli a rozumnosti, že, ač jiného mnoho, což k poznání věcí Božských přísluší, sama o sobě, velikou vynaloživši na to práci a pilnost, vyslídila a poznala, největší však stránku toho, čím se věčného spasení nabývá, věci to, pro kterouž především člověk učiněn, a k obrazu a podobenství Božímu stvořen jest, přirozeným světlem jsouc osvícena, poznati aneb rozeznati nikdy nemohla.“ (*Úvod Římského Katechismu.*)

159. Všechny námitky proti katolicismu vymýšlí rozum. A protože není argumentů nadpřirozených, všechny ty námitky selhávají. Důkazy katolicismu není možno sehnati a ověřiti zúplna na tomto světě,

ale stvořitel se ospravedlní v den nejposlednější a s ním bude ospravedlněna i jeho Církev.

160. Rozum může odsouditi katolicismus, chce-li tomu, ale duch jej ospravedlní, neboť duch jest podstaty božské; právě duch stanovuje podobnost mezi stvořitelem a člověkem, a propasti, které jej dělí od rozumu, neměří se.

161. Rozum může analysovat a počítat, ale duch má intuici věcí důležitých, tuší nebe, nemá odpočinutí leda ve svém stvořiteli.

162. Všechny jeho sklony jsou vně světa, duch to ví a zápasí, aby se vyrval světu. Na konec smrt jej osvobodí, neboť ojedinělá jeho myšlenka nejčastěji nic nemůže.

163. Rozpíná se a rozšiřuje se v katolicismu, jako v obci, jejíž rady zasedají v nebi a v pekle, a poznává, kam přísluší, podle tohoto znamení, že „rozum“ jest proti němu.

164. Tato obec, toto mystické město je jeho jediným útočištěm na tomto světě, proto že není ze světa. To třeba vědět. Považuje se za město obyčejné, stavené z pozemských kamenů a z pozemské krve jako ostatní města, a lidé jím procházejí netušíce, že jest silně založeno nad propastmi. Rozum nemá závratí.

165. Rozum nevychází ze sebe sama, duch se pohružuje do všeho a ztrácí se ve všem, co jest větší než on.

166. Duch požaduje od lidí, aby byli velcí a jeho hodni, totiž aby dělali více než mohou. Také činy katolicismu jsou nemožny: přemísťovati hory, atd. Svatí to dělali na rozkaz katolicismu, ale byly to činy pro člověka vůbec nemožné, a svět to ani jinak viděti nebude.

167. Duch jest myšlenka, a myšlenka jest naivní, ale tato naivita jest jistější než nejhlubší výpočet. Žádá si všeho, co není rozumné ani možné, a žádá si toho s takovou naléhavostí, že na konec toho u některých dosáhne; neunavuje se, a její křik jest stále týž: odumřite sami sobě, abyste se znovuzrodili většími.

168. Myšlenka takto vedená duchem činí člověka nešťastným, že jí nemůže dáti více, neboť ten, jenž se stal její kořistí, neměří prostor, který jej odděluje od světa, ale hroznou vzdálenost, která ho odděluje od nebe.

169. Vzbuzuje v člověku děs marnosti. Nebe člověka ubíjí a je to tak dobře.

170. Učí ho, že na zemi není nic, a že zemřel-li

pro něho stvořitel, je to proto, že do něho vložil něco ne zemského, co stálo zřejmě za to, aby týž stvořitel za něho trpěl a umřel, aby byl věčně blažený.

171. Toto něco ne zemského nedá nám pokoje až do smrti, a jestliže nás již neznepokojuje, je to proto, že naše lhostejnost nad tím zvítězila. Toto vítězství bude naším zatracením.

172. Není příšernější tragedie než pokušení, a není podivnějšího tajemství. Jest třeba, aby to, co jest v nás božského, bylo podrobeno světu jako Ježíš byl poddán utrhání a potupě.

173. Není člověka, který by nebyl temně pochopil strašnou hodnotu pokušení. Andělé nejsou pokoušeni, a právě tím jsou nás nižší.

174. Když člověk jest pokoušen, tu jakoby celičké Umučení pro něho znova začínalo, pro něho a v něm. Padne-li, tu je to můj Spasitel pokořený v potupách světa, a zvítězí-li, tu můj Spasitel jest blahoslaven ve svém ukřížování.

175. Toto pokušení jest věru blahodárné. Strom života byl v ráji Adama a Evy, a tímto stromem jest Kříž. Jest třeba, aby pokušení nás křížovalo.

176. Písmo mluví jedenkrát o stromu *života*,

potom jakoby ho zapomnělo v celém Starém Zákoně, ale tento strom znovu se objevuje v Zákoně Novém v podobě *kříže*. Tato slova *kříž* a *život* okouzlovala světce.

177. Je-li něco v nás božského, jest třeba, aby toto něco božského trpělo způsobem, který by byl úměrný jeho velikosti. Pravím tedy, že utrpení z pokušení plynoucí jest nekonečné.

178. Ale toto nekonečné utrpení zakoušíme na zemi jen z části, neboť na zemi necítíme nic dokonale; pravou muku pokušení ucítíme v její plnosti buď v očištcí, buď v pekle.

179. Člověk nezůstává na zemi, protože země není nekonečná, rovněž nezůstává ani v očištcí, protože očištec netrvá věčně. Tedy potřebuje nějakého místa nekonečného. Co jest konečné, nemůže udržeti člověka, a člověk se zvláště klame, pokouší-li se o to, aby se připoutal k věcem konečným, neboť jich přežije.

180. Nebe jest hodno udržeti člověka; peklo jest hodno udržeti člověka. To nemůže očištec, aniž to může země. Člověk jest doma jen ve věčnosti.

181. Můj katolicismus není váš katolicismus. Procházím se v nebi, kam vy nikdy ani nohou ne-

vkročíte, a bývám v pekle, jehož nikdy nepoznáte, neboť nebe jest mezi jinými věcmi čímsi intelektuálním, a peklo jest stavem duchovním, ale každý katolicismus, který si oškliví svět, jest pravý.

182. Každý katolicismus jest pravý, odpírá-li přírodě, křičuje-li ji, vráží-li do člověka v jeho vášních, je-li tvrdý, je-li úporný, zatracuje-li a zachraňuje-li v téže minutě.

183. Každý katolicismus jest podezřelý, nerozruší-li život toho, kdo jej praktikuje, nepoznamená-li své stoupence v očích světa, neštve-li je proti světu, neučiní-li z jejich života vašeň denně obnovovanou, není-li tělu nesnadný a protivný, není-li nesnesitelný.

184. Jsou mnozí, kteří z něho činí jakési povyražení, a kdož v něm nevidí než duchovní příkrasu, čestnou a lacino získatelnou.

185. Mají svůj katolicismus jako já mám svůj. Můj však jest každému na odiv a to tím, co jest v něm obludného, jejich však jest ještě podivnější tím, co má na sobě všedního.

186. Je to katolicismus laskavý a bez strohosti, jehož závazky jsou svedeny na směšné minimum, a jenž se všemožně činí, aby byl od lidí přijat. Ne-

uráží jejich zvyklostí, přizpůsobuje se jejich vášním, snáší se s jejich přepychem, s jejich změkčilostí, s jejich bludy, s jejich nevědomostí, jen když ráčí „nevystupovati z církve“

187. Kněžstvo tohoto katolicismu nepropase žádné příležitosti, kdy by mohlo zneuctíti Církev pod záminkou, že jí uchovává věřící; poplácává je a usmívá se na ně, střeže se, aby k nim mluvilo o nebezpečích, jež odevšad na Církev číhají, a udržuje je v jakési povidlové pitomosti, jež jest dnešní formou zbožnosti.

188. Káží jakési zavařeninové evangelium, hodně nasladěné, jak si přeje „lid“, dělají ze slova božího cosi pohodlného a nešvarného. Jejich Kristus má do sebe ani nevím co elegického, ufňukaného a odporně sladkého jako sochy, jimiž se zdobí oltáře, přijímaje tak odevzdaně všechny slabosti, všechny hanebnosti, všechny kopance tohoto zbožného davu.

189. Mají zvyk mysliti, že zákon Starého Zákona byl zrušen příchodem Spasitelovým, ale též Spasitel mluví skoro tak často o pekle ve třech letech svého kázání, co Starý Zákon nedělá po století. Připouštíme arcif, že Nový Zákon jest vlastně

napořád slovem druhé osoby Trojice. Starý Zákon mluví třicetkrát o Pekle, kdežto Nový Zákon skoro dvacetkrát a to způsobem mnohem určitějším; na délku doby tedy veliký nepoměr.

190. Není to Otec, jenž praví: *Odejděte, prokletci, odejděte do ohně věčného*. Není to Otec, jenž praví, že *bude vyvrhovati vlašné ze svých úst*. Je to Syn, na jehož mírnost hřešíte, a od něhož očekáváte, že vám odpustí dlouhý život vlašnosti a lhostejnosti. Taktéž možno říci, že není nic v Novém Zákoně, co by bylo více v tradičním tónu slov této knihy jako tyto verše Isaiášovy: *Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabitur; et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt*.

191. Otec trestal lidi v pozemském jejich putování, a zabíral je pro sebe stíhaje je hroznými pohromami; přišel Syn, který je káral jen slovy, ale předpovídal jim, že číhá na ně smrt věčná.

192. Jest více důvodů, abychom se třásli při četbě Nového Zákona, než při četbě Zákona Starého. V starém Otec odpouští a žehná po zkoušce; želí trestání, jimž stíhá lidi; mnohonásobné zrady jeho vyvoleného lidu ho neodrážejí, bije jej a roz-

přijímá, ale slibuje mu budoucnost věčné slávy, a spásu lidského plemene vkládá do jeho rukou.

193. Ale syn mluví o hříších, jež nemohou býti odpuštěny, o budoucím životě, o němž nic určitého nevíme, a jenž jest zřídlem nepokoje. Nejstrašnější slova Bible jsou pronášena tím Kristem Ježíšem, o němž věříte, že jest shovívavý a dobrotivý. Je to hrozná nedorozumění o duchu Nového Zákona a o duchu Starého. Ten, kdo tuhle věc objasní, učiní mnoho pro spásu duší naší doby.

194. Toto špatné srozumění, tento omyl jest dílem kněžstva, jež by zradilo ať kohokoliv a cokoliv, jen aby je lidé mezi sebou strpěli. Protože nečte Písma, žije bez bázně a v hrozná bezstarostnosti.

195. Hraje o velkou sázku, neboť nebude jenom odpovídati za svou duši, ale i za moji. Co dělá pro to, aby mne zachránilo? Kde jsou jeho zázraky? a nečiní-li zázraků, podle čeho je poznám, a jak a čím mne dojme?

196. Zžírají mne neřesti a jsem pitomý; ohlížím se kolem sebe, kde bych našel něco lepšího. A hle, vidím kněžstvo, jež k neřestem je shovívavé a samo světským hlukem zpřimělé. Co dělají? Od kněžstva přece žádáme, aby bylo svaté. A kněží mi od-

povídají s dobráckým úsměvem, že neřestné kněžstvo zůstává i dále kněžstvem. Obhajoba ta vyznívá ledabyle. Neboť v podstatě na ničem mu vlastně nezáleží: nudí se, je unaveno, chce povyražení, čeká jen na prázdniny, kdy se jezdí do lázní, jen aby se sebe stráslu farářské povinnosti, jen aby též „něco užilo“ Kteří se se svým stavem spřátelili, jsou výjimkou.

197. Ale přece něco! Čte horlivě noviny, sleduje veřejný život, pořádá schůze, nadhání lid politikům. Tak jsou vychováni z „bohosloví“. Katechismus je pro děti, spokojují se proto jen s tím „malým“, a Bible jest příliš těžká pro jejich malátné ruce. Jaký smysl mohou míti v mozku tohoto kněžstva slova jako *věřiti, láska, spása*? Slyšel jsem na vlastní uši, an jistý kněz začínal své kázání těmito ohromujícími slovy: „Říká se, že jest jakýsi Bůh“

198. Celým srdcem svým kloní se k těm, kdo hlásají snášenlivost se zlem, a haní se školomety a pedanty horlivost španělské Inkvisice, jejíž velikosti a užitečnosti ani za mák nechápe.

199. V dobách, kdy lidé byli ještě zajímaví, byl bych jistě upadl do mocných rukou této svaté Inkvisice, již dlužíme za čistotu dogmat, za pravdu bez příměse, a zcela jistě by mi mědlila mé hříšné tělo

na svých třdlicích a učila by poddajností mého vzpurného ducha na svých skřipcích, a doplňovala by tato křesťanská cvičení ve svých strašných vězeních, ale na konec by zachránila mou ubohou duši; už jí, běda, není!

200. Čím více o ní uvažuji, tím více lituju této spasitelné instituce, v níž vítězila duchovní síla bez vrtošivosti a bez směšného humanismu. Lidé mluví o jejich upřílišenostech, ale takováto slova vynalézají mrzáci, když se dívají na počínání zdravých.

201. Mají jen zřetel na slzy a na krev, které tekly za jejich působnosti, nepomyslí při tom na tisíce duší, jež vyrvala poctivým zápasem mukám bez počtu a bez konce. Tyto duše budou jí dobrořečiti v den poslední a právě to, že tyto duše budou spaseny, stačí plně k jejímu ospravedlnění.

202. Jaké mínění by měla o našem kněžství smiřujícím se se všemi ďábelstvy, o kněžství sladce usměvavém, plném péče o svět a opovrhujícím nebem? Nač mi je tato zdvořilost, tato snášenlivost? Zdá se mi, že zatracenci budou činit námitky, až uslyší, že vinou tohoto kněžstva se stalo, že zahubili své duše, neboť budou hrdi na svou důkladnost oproti jejich ledajakosti.

203. Nebojím se Inkvisice, když mne zabíjí, neboť zachraňuje mou duši; bojím se těch, kteří mi nečiní žádného násilí, ale kteří zabíjejí mou duši; evangelium se v tom plně se mnou shoduje.

204. A přece mám všelijaké pochybnosti, zkrátka, nevím si rady s touto nedostatečností, s touto nemocností kněžstva, nebo vlastně s původem této prostřednosti. Jest tak okatá, tak zjevně páchaná, a tak v odporu s povahou kněžstva, že má jistě nějaký vážný důvod, a to nikoliv lidský, ale nebeský; jest jistě nějakým znamením, jehož smysl nám není ještě zjeven.

205. Prostřední kněžstvo jest povzbudivějším příkladem než kněžstvo svaté, neboť v kněžstvu trvá Církev, a kdyby bylo svaté, řekl bych si: jen ta jeho svatost je příčinou rozkvětu křesťanstva; ale ono není svaté, jest hříšné. Což tedy. Což právě hříchem jen trvá Církev? Vždyť hřích jest smrt, a smrt neplodí život. Jistě jest v něm tedy něco mocného, co odolává jeho hříšnosti a udržuje kontinuitu života duchovního.

206. Opravdu, není třeba mluvit o svatých, když se chce podatí důkaz svatosti Církve. K takovému důkazu stačí špatní kněží a špatní biskupové.

207. Vidíme zhýralé řeholníky, kněze bez nauky, biskupy směšné, papeže často všelijaké. Vám se to jeví čímsi hanebným, ale já to cením naopak jako cosi podivuhodného a úctyhodného. Mne Alexandr VI. více vzdělává než Řehoř Veliký, neboť když Církev spravují světci a ona trvá, jest to normální a lidské, ale když Církev vedou zlosynové a osli, a ona se skvěje svatostí, to není ani normální, ani lidské.

208. Podezřívám tedy, že tato duchovní slabost jest čímsi tajemným, čeho jedna tvář jest mi skryta. Jest v řádu nadpřirozeném, co odpovídá jalovosti v řádu fysickém, ale jisté jalovosti, která se má státi jednoho dne plodnou.

209. V Písmě má neplodnost dvojí povahu: jest jak hanbou, tak požehnáním. Matka Isaakova byla neplodná, též matka Samsonova a matka Samuelova; rovněž neplodnou byla matka svatého Jana Křtitele.

210. Isaak se nenarodil dříve, dokud se nezdálo směšným mysliti, že by se mohl naroditi.

211. Duchovní jalovost kněžstva skýtá jisté body analogií, o čemž by bylo zbytečno se šířiti. Heroové a proroci byli mrtvi, když se Kristus

narodil podle těla. Chrám udával svou míru.

212. Ježíš hovoří s doktory; odchází dříve než oni a lidsky tady nezůstává více než oni.

213. Apokalypsa jest snad méně poslední kapitolou Nového Zákona než předmluvou k nějaké knize ne napsané, Starý Zákon jakési nové Bible. Tato Bible bude nám vypravovati příběhy toho království, o něž se denně modlíme.

214. Víme méně o tomto posledním království než Židé věděli o království Kristově. Snad jest též jakési umučení Ducha Svatého jako jest umučení Kristovo.

215. Jestliže naše tělo je chrámem Ducha Svatého . . .

216. Ať se na kněžstvo dívám s kterékoliv strany, jeví se mi hrozným. Jest zároveň tak mocné a tak bídné, že ztrácí svou povahu lidství. Nevím, zda ho mám míti v nenávisti nebo zda se mu mám vrhnouti k nohám, ale vím, že jest nadpřirozené, i bojím se ho a nechápu ho.

217. Dobré nebo špatné, jest jistým způsobem předchůdcem očekávaného království, a kdyby třetí Osoba sestoupila na zemi jako to učinila druhá Osoba, právě s ním by měla co dělati.

218. Naši zákonníci, zvláštní to doktoři! Přirovnejte je k Židům. Hledám v katolickém světě, co odpovídá svaté příchylnosti Israele k jeho zákonu, dlouho budu hledati.

219. Katolíci nečtou Bible, a protože je to nudí, dávají do hlasu, že Církev to zakazuje, a hlasu tomu dostává se víry, že se lze domýšleti, že čtení Bible jest jakési kacírství. Ba je to východiště mezi křesťany katolickými a křesťany bludu, zvaného protestantstvím.

220. Katolíci, kteří chovají pravdu, ani za mák, nedbají, aby se o ní poučili, a protestantští kacíři, kteří jsou vně pravdy, dělají, čeho nezbytně třeba, aby se objevila, neboť jest řečeno v těchto knihách, jež katolíci neotvírají, že *ti, kdo neznají Pisem, se klamou*, a že *jest třeba je rýti*, jako se ryje země v níž jest poklad.

221. O čem se pojednává v těchto knihách? Právě o katolících, o čtyřiceti nebo šedesáti letech, jež pobudou na zemi, o jejich zájmech, o jejich odsouzení na smrt a o jejich milosti. Jejich osud jest v každé větě Bible a oni si na to ani nepomyslí.

222. Vše jest v bibli důležité, a všechno v ní tak silně souvisí, že všechno v ní jest snad, i pro ty,

kdo umějí čisti, téže důležitosti. Toť klíčem knihy té.

223. Není náhodou, že se v ní sjednotily různé části, a jsou-li některé, jež chybí nebo jež nám došly neúplné, ani to není účinkem náhody. Kdyby se v ní objevilo nějaké zjevné nedopatření, nikoliv od lidí, kteří Bibli napsali, neboť v Bibli nechybí těchto lidských nedopatření, a jsou prospěšny, ale nějaké nedopatření se strany toho, jenž Bibli inspiroval, bylo by se proč uklidniť a říci si, že je to jen dílo lidské a omylné.

224. Ale nad biblickými spisovateli, kteří se mohli někdy klamati, jest kdosi, jenž se neklame, kdo bdí nad tím, aby se proroctví za proroctvím uskutečňovala, a to tak správně a tak určitě, že první část Bible jest napsána, jakoby její spisovatelé byli četli část druhou.

225. Nový Zákon se nalézá ve Starém jako obličej člověka v zrcadle. Kdyby spisovatelé Starého Zákona byli znali Nový Zákon, nebyli by mohli psáti své příběhy a svá proroctví jiným způsobem, ani správněji a určitěji ve svých předobrazeních.

226. Přítomnost Bible jest odstrašující a jest podivno, že jest možno žíti bez nepokoje ve světě, kde se nalézá kniha jako tato. Sebe trpělivější a

sebehlubší badání nezmenší její zajímavosti ani jejího tajemství, neboť nese ráz Toho, od něhož pochází, kterýž jest *věčný, nesmírný, nepochopitelný, nekonečný ve svém umu a ve své vůli, jakož i v každé dokonalosti*. (CONCIL VATIKÁNSKÝ).

227. Jsou dvě tváře všeho, co praví Bible, jedna zjevná, druhá skrytá. Jest dvojí v tom smyslu, že chová dvě knihy, z nichž jedna jest napsána a druhá není. Čteme jednu z těchto knih, nemůžeme než tušiti jsoucnost druhé, ale netušíme-li jí, to znamená, že jsme pranic nepochopili z první.

228. Řekl bych, že třeba čísti Bibli s nedůvěrou, s hrůzou, a na kolenou.

229. Jest velkým dětinstvím mluvit o Bibli v zemi, kde nemá, abychom tak řekli, kursu, kde se rádo věří, že není leč tkanivem podivných bajek a neuskutečnitelných výroků. Učenci se div nestrhají, aby dokázali, že jest plná omylů, plná ukrutností, těsná a omezená ve své filosofii, psaná lidmi prchlivými a mrzouty, kteří umějí jen proklínati a si naříkati.

230. Katolíci si myslí o těchto učencích: Mluvte si, jste nevěřící, a přičiňujete se, abyste zničili všechny pravdy, přijaté od Církve, a to tak, že v ní šfá-

ráte a objevujete padělky, nepravá a odchýlná čtení, nebo protiklady, a chlubíte se, jakobyste byli dokázali, že Bible jest méně stará než praví Církev, že písaři pozměnili původní texty, aby je uvedli v souhlas s míněními doby, že není nic lidštějšího, nic udělanějšího, méně zázračného než tato zmatená a fanatická kniha.

231. Bylo by hlubokou moudrostí spolehnouti se dokonale na Církev, zvolati s Bossuetem, že když se střetne nauka Církve s učením Písma (což bývá jen zdánlivé), přidáváme se vždy k Církvi. Tímto vášnivým rozhodnutím bylo by přikryto mnoho omylů, ale běží o zcela něco jiného než se vrhati k nohám Církve ze zoufalství, že nechápeme Bibli.

232. Samo sebou se rozumí, že k tomu, aby se někdo odvrátil od Bible, třeba, aby k ní dříve přistoupil. Kolik však katolíků v celé Francii přečetlo sto stran po sobě? Nemluvím, rozumí se, o církevnících, kteří z povolání jsou povinni aspoň jednou za své působnosti Bibli přečísti, mluvím o těch, jež jmenujeme věřícími, a kteří se skoro shodují, co do jejich výchovy, s kacíři zemí severních.

233. V Anglii a v Německu překlad Bible jest velikým literárním památníkem těchto zemí; přešla

do jejich zvyklostí myšlenkových, utvořila jazyk, jímž mluví.

234. Kdyby nebylo svědectví starších než tyto dva anglické a německé překlady, myslelo by se bez velkých nesnází, že Bible byla napsána před více než třemi sty lety několika geniálními pastory, s takovou horlivostí kacíři čtou Písmo Svaté, přímo jsou jím prosáklí, tolik se s ním sdružují, arci jen po stránce zevnější a povrchní.

235. Čtou je opravdu marně, protože klíč k Bibli jest v rukou katolíků. Protestanti umějí Písmo zpaměti a přece mu nic nerozumějí; katolíci, kteří jsou jediní na světě, kdož je mohou čísti s porozuměním, neznají z něho v Československu skoro nic.

236. Naukou osobního vykládání protestanti sešli s pravé cesty. Zdá se, že věří, jakoby Bible byla knihou jako jiné knihy, a že její tajemství jest kde komu přístupno. Vrhli se na Písma s pathetickou horlivostí, a tato neopatrná četba byla jim toliko zřídlem rozdělení a nenávisti. Dnes jest aspoň dvacet protestantských sekt.

237. Katolíci zůstali sjednoceni s božským smyslem, ale znám lidský smysl jejich sjednocenosti: toť jejich ochablost a tupohlavost.

238. Je to už tak proti sobě na tomto světě, řeknete. Je-li četba Bible příčinou neshody, pak je v pořádku, když se nečte. Tato úvaha jest hanebná. Pravá víra zápasí s takovým rozumováním, zápasí sama se sebou, bývá v nebezpečí, nemá odpočinku na tomto světě, bojí se a raduje se z toho, že jest.

239. Kacířství vzbouzí ve mně hnus, ale to, že jest, ukazuje mi víru v jasnějším světle, vidím stále nezbytnost její pravdy, horlivost kacířství zapaluje horlivost víry. Celkem kacířství není tak ošklivé jako zlhostejnělý katolicismus. Není přece možno věřití pokojně ve věci násilnické jako Život a Umučení Páně. Jaké tedy jméno dáte tomuto postoji ducha katolíků naší doby? Jest to víra?

240. Ve Skotských kostelích v sedmnáctém století byli muži a ženy, jichž se zmocňovalo šílenství, když poslouchali kázání o koncích lidstva. Tato kázání byla, pravda, kacířská, ale smysl jich byl alespoň ten, že konce lidstva jsou strašné, a tento smysl jest velmi katolický. V prvním vydání jedné knihy z této doby o témže předmětě slovo *wrath* (hněv, přirozeně hněv božský) přicházelo tak často, že knihtiskař, vyčerpav svou zásobu w, mu-

sel si na konec posloužit dvěma *v*, aby bylo napsáno *wrath*, což dalo *vvrath*, a *VVrath*.

241. Toto šílenství je snad bez užitku, ale je známkou lásky k theologii a důkazem, že se jí aspoň po jedné stránce rozumí. Rozhodně mu dávám přednost před vaší chmurnou a žalostnou lhostejností.

242. Přicházejí-li Francouzi (třeba si to arci přeožiti pro Československo) do pekla, myslím, že by si tam na konec zvykli, kdyby to arci bylo možno. Vždyť si zvykli na tento katolicismus, jenž jest právě tak strašný a nepovědomý. Všimněte si jen toho, že uprostřed velké mše obracejí se lidé zády k oltáři, aby lépe slyšeli své kazatele. Řeknete: To nic není, jest to teď zvykem. Nevím, co na to říci opravdu nevím.

243. Kdysi, tehdy, za onoho času, Jacopone de Todi napsal tyto verše.

Bello è, e cortesia
impazzir per lo Messia.

Impazzir, totiž zešileti, asi z nedostatku zvyku.

244. Národní apostasie Anglie neudála se bez velké vroucnosti, bez velké lásky k Písmům, bez velké lásky k theologii; k ní se budou na konec obracet, kdo budou dychtiti po obrození katoli-

cismu. Poblouzení Anglie jest ohavné, ale vroucí.

245. Duchovní bída Francie (překládáme to ovšem pro Československo!), mnohem více zneklidňuje než nevím jaké kacírstvo, neboť jest přímo v lůně Církve. To, že katolíci žijí klidným spořádaným životem buržoů za jedno se světem odpadlíků a kurevníků, více máte, než nevím jaké zvrhlosti; zdá se mi, že pronásledování v pravém smyslu slova, jež by vláčelo křesťany na mučidla, bylo by pro ně zdravější než nynější jejich blahobyť; ta pokojnost, v níž žijeme, má do sebe cosi smrtelného.

246. Jest opravdu otázka, zda katolicismus není doopravdy na sotnách, když srovnáme jeho nynější stav s tím, co byl dříve.

247. Ostatně není možno mluvit o vadách katolicismu, protože podstatně jest stále týž, a stále stejně aktuální. (Spása duší není otázkou módy. Myslí se na ni více nebo méně podle dob, ale hrůzy a radosti nebe a pekla jsou permanentní); chyba jest v pokoleních, jež vyvázla z války, nebo jež se po válce narodila: pustoší je hanebný rozum čímž lidský, který už nic z božské Pravdy nechápe.

248. Rozum nazývá katolicismus bláznovstvím,

a není daleko od pravdy: je to příliš silný elixír pro zchátralé duše.

249. Je-li pravda příliš silná, slabé žaludky jí nesnesou. Svět katolický zvrací svůj katolicismus, z čehož patrno, že jsou *KATOLÍCI MOROVÍ*.

K U R S 28.

v říjnu l. P. 1932.

Z frančiny přeložil Josef
Florian. Vytiskla knih-
tiskárna Josefa Sýkory
v Třebíči. - Na skladě u
Marty Florianové ve Sta-
ré Říši na Moravě.

D e o g r a t i a s